

SCHADELIJKE SUZUKI-FRUITVLIEG IN NEDERLAND VOOR HET EERST MASSAAL AANWEZIG

Gepubliceerd op 3 september 2013 Door Praktijkonderzoek Plant en Omgeving (PPO)

In vallen op 10 zachtfruitlocaties in het landelijke Drosophila suzukii-monitoringnetwerk zijn in de afgelopen week veel exemplaren van de zeer schadelijke suzuki-fruitvlieg gevangen. De vangsten laten zien dat de suzuki-fruitvlieg in Nederland al wijdverspreid aanwezig is. In de meeste vallen werden lage aantallen fruitvliegen gevonden, maar in één kersenboomgaard werden in een week tijd meer dan 450 exemplaren gevangen. Onderzoekers van PPO, onderdeel van Wageningen UR, roepen Nederlandse zachtfruittelers daarom op om in de komende periode extra maatregelen te nemen om besmetting te voorkomen: voer geen fruit van elders aan, laat geen overrijp fruit laten hangen en voer afval dagelijks af of vernietig het direct.

MONITORING

In 2012 is de suzuki-fruitvlieg *Drosophila suzukii* voor het eerst in Nederland gesignaleerd. De suzuki-fruitvlieg is schadelijk doordat de vrouwtjes in staat zijn hun eieren te leggen in rijpende vruchten van een groot aantal zachtfruitgewassen. Vervolgens verrotten de vruchten door de vraat van de larven. In Noord-Amerika en Zuid-Europa heeft de vlieg al tot een milieuschade geleid. Onderzoekers van PPO-BBF hebben daarom in samenwerking met de Nederlandse Fruittelers Organisatie (NFO) en afzetorganisaties een landelijk monitoringsnetwerk opgezet. Op ongeveer 80 locaties in Nederland staan sinds enkele maanden vallen om de aanwezigheid van de suzuki-fruitvlieg vast te stellen. PPO in Randwijk controleert wekelijks de inhoud van de vallen. Tot half augustus is er in de vallen geen enkele suzuki-fruitvlieg gevangen. In de afgelopen weken is de situatie veranderd: op 10 verschillende locaties zijn in de tweede helft van augustus exemplaren van de suzuki-fruitvlieg aangetroffen. De vangsten zijn gedaan in zwarte bes (3 verschillende percelen in Zeeland), blauwe bes en kers (Gelderland). Een speciaal geval vormen kersenboomgaarden waar in het voorjaar fruit verkocht is. Half augustus werd op 6 van deze locaties in de Betuwe een val opgehangen. In 5 van

de 6 locaties zijn suzuki-fruitvliegen gevangen. In de meeste gevallen zijn lage aantallen gevangen, maar in één kersenboomgaard zijn in één val in een week tijd meer dan 450 exemplaren gevangen.

ACUTE ACTIE NODIG?

In alle gevallen waar suzuki-fruitvliegen zijn gevangen, gaat het om zachtfruitpercelen waar de oogst bijna of helemaal is afgelopen. Op die percelen is dus geen gevaar meer voor schade aan de oogst van dit jaar. Wat de vangsten betekenen voor de plaagdruk van volgend voorjaar is op dit moment niet te zeggen. De betreffende telers zijn geïnformeerd en de onderzoekers gaan na of er een acuut risico is voor teelten in de directe omgeving. Ook wordt onderzocht of de infectiebronnen kunnen worden achterhaald, om zo lering te trekken uit de ontstane situatie. Uiteraard blijft PPO het verloop van de 'vluchten' in de komende periode volgen. De vangsten laten zien dat de suzuki-fruitvlieg wijdverspreid aanwezig is. Dat de eerste vangsten gedaan worden in augustus is volgens de verwachting en conform de ervaringen in het buitenland. Op veel zachtfruitteeltbedrijven wordt de komende maanden nog fruit geoogst, zoals herfstframbozen, bramen, aardbeien en druiven. Voor deze teelten is alertheid geboden.

Het belangrijkste instrument dat ingezet kan worden tegen de suzuki-fruitvlieg, is een goede bedrijfshygiëne. Voor de bestrijding van deze fruitvlieg is namelijk nog geen effectief gewasbeschermingsmiddel beschikbaar. De NFO heeft afgelopen maart een verzoek ingediend bij het ministerie van Economische Zaken voor de vrijstelling voor een effectief middel dat ook inzetbaar is in de biologische landbouw. Dit middel wordt in veel Europese landen ingezet om de suzuki-fruitvlieg te bestrijden. De NFO verwacht dat het ministerie snel een vrijstelling verleent nu de fruitvlieg op meerdere locaties en voor het tweede jaar is aangetroffen.

Onderstaand verhaal komt van de site van de Brabantse Wijnboeren en legt uit wat de gevaren en risico's zijn voor de wijnboer in Nederland maar vooral ook wat er aan te doen is.

Auteur: Dies Martens, 25 september 2013 / Bart van Hest, 11 november 2014

www.brabantsewijnbouwers.nl

DE JAPANSE FRUITVLIEG (DROSOPHILA SUZUKII)

Algemene informatie

In Europa is sinds enkele jaren een Japanse fruitvlieg (*Drosophila suzukii*, ook Aziatische fruitvlieg of kersenfruitvlieg genoemd en "Spotted Wing *Drosophila*" in de Amerikaanse literatuur) opgedoken, welke zich razend snel verspreid. In tegenstelling tot de gewone fruitvlieg, *Drosophila melanogaster*, die zich vooral ophoudt in gistend en rottend fruit, tast de Japanse fruitvlieg ook gaaf onrijp fruit aan.

De vrouwtjes van de fruitvliegen hebben een soort zaagje bij hun legboor dat het hen in staat

stelt om door het harde, onrijpe fruit heen te dringen om vlak onder de huid hun eitjes af te zetten. De mannetjes zijn herkenbaar aan de zwarte vlekken op hun vleugels.

Naast fruit kan deze Japanse fruitvlieg zich ontwikkelen in cotoneaster, meidoorn, vlierbessen, rozenbottels, bosbessen, lijsterbes en (wilde) bramen. Zo hebben ze bijna het hele seizoen mogelijkheden om zich te vermeerderen en te verspreiden.

Vrijwel alle kleinfruit wordt aangetast. In sommige gebieden heeft dit in korte tijd geleid tot een dramatisch oogstverlies. Vooral kersen, aardbeien, bramen, frambozen en blauwe bessen en zijn geliefd bij deze fruitvliegen. Ook druiven ontkomen niet aan de vermeerderingsdrang van de fruitvlieg. Hier hebben ze wel een voorkeur voor donkergekleurde rijpe druiven. Extra gevaar lopen wijngaarden in de buurt van bossen en andere kleinfruitaanplant. In de Zeeuwse zwar-

AFBEELDING 1. DROSOPHILA SUZUKII VROUWTJE (LINKS) EN MANNETJE (RECHTS). DIT VLIEGJE HEEFT EEN LENGTE VAN 2- 3,5 MM.

AFBEELDING 2. RUPSEN VAN DE JAPANESE FRUITVlieg OP DRUIVENTROS.

tebessenteelt is hij deze zomer aan het eind van de oogst gesignaleerd.

Aangetast fruit is te herkennen aan gaatjes en deukjes en het rottingsproces treedt eerder in. Met een loep is een dun draadje op de bes te zien dat dient voor de zuurstofvoorziening van de rups.

De *Drosophila suzukii* kan zich snel vermenigvuldigen. Een vrouwtje legt minstens 350 tot 400 eitjes. De ontwikkeling is afhankelijk van de temperaturen. Afhankelijk daarvan komen de eitjes uit binnen 12 tot 72 uur. De larven doorlopen 3 stadia in 5 tot 7 dagen. De duur van het popstadium is ook afhankelijk van de temperatuur, 4 dagen in warmere dagen tot circa 15 dagen in koudere periode. Weliswaar houdt Japanse fruitvlieg

niet van zeer hoge temperaturen en vermijdt droge, in de volle zon liggende standplaatsen.

Volwassen *Drosophila suzukii*'s leven 20 tot 65 dagen. Er zijn studies die ook aantonen dat de volwassen vliegen zelfs meer dan 90 dagen kunnen leven. Hoe en waar ze precies overwinteren in onze streken is nog niet helemaal bekend. Wel is bekend dat ze in staat zijn om bij lagere temperaturen te vliegen.

De Japanse fruitvlieg heeft natuurlijke vijanden zoals een in Nederland voorkomende sluipwesp (*Pachycrepoides vindemmie*, Pteromalidae) die de poppen parasiteert.

Voor het bestrijden van deze fruitvlieg is onlangs een tijdelijke toelating afgegeven voor toepassing in kleinfruit voor het middel Tracer. De werkzame stof is een derivaat van een in de bodem voorkomend natuurlijk afweermiddel. Helaas geldt deze toelating (nog) niet voor de druiventelt. Vanwege de korte wachttijd zou dit middel nu nog gebruikt kunnen worden.

De onderzoeksinstituten in binnen- en buitenland werken hard om meer klaarheid rond deze bedreiging te krijgen en zoeken intensief naar oplossingen.

Hulp bij herkenning

Op het internet zijn diverse beschrijvingen en filmpjes te vinden die helpen bij het herkennen van de *Drosophila suzukii* en de door dit fruitvliegje veroorzaakte schade.

Maatregelen

Preventieve maatregelen

Houd een goede teelthygiëne aan: Verwijder al het verdord of rottend fruit. Laat geen enkele vrucht op de grond liggen! Dit kun je onder andere bereiken door de grond af te dekken met landbouwplastic. Hoe kun je dit fruitafval vernietigen?

- ofwel verbranden,
- ofwel in een luchtdichte en afgesloten doorzichtige plastic zak opsluiten en in de volle zon plaatsen (vernietiging door de warmte),
- ofwel begraven, maar dan op een minimale diepte van 50 cm (want de volwassen vliegjes brengen de winter ondiep in de grond door).
- Vooral niet composteren

Houd een goede hygiëne in de omringende teelten aan:

- Verwijder het fruitafval van de omringende teelten, zelfs als die niet gevoelig zijn.
- Het schoonmaken en desinfecteren van de serres is onontbeerlijk.
- Verhoog de oogstfrequentie.

Insect-proof netten kunnen een infectie beperken als ze zeer vroeg geïnstalleerd worden (6X6 maaswijdte voor 1 cm²).

Overgenomen van: fruitpluktuin.nl

Bestrijding

In het najaar zoeken de fruitvliegjes suikers die ze opslaan om de winter door te komen. De vrouwtjes gaan bevrucht de winter in. Sperma wordt opgeslagen dat ze het volgend jaar kunnen gebruiken als er weer waardeplanten zijn waar ze hun eitjes kunnen afzetten. Elk vrouwtje dat nu wordt gevangen scheelt al ruim 300 eitjes in het volgend voorjaar.

Op het internet zijn diverse beschrijvingen en filmpjes te vinden die helpen bij het maken van vallen specifiek voor fruitvliegjes.

Bij het maken van een val is de samenstelling van de lok-vloeistof vooral van belang. Mogelijke recepten:

- water + suiker + gist (let op: deze lokvloeistof kan niet worden bewaard en is uitgewerkt als de vergisting is afgerond);
- Appelwijn-azijn;
- mengsel van rode wijn en azijn;
- troebel appelsap en water in een verhouding van 1 op 1.

Het is aan te bevelen om een druppel wasmiddel toe te voegen. Dit wasmiddel verlaagt de oppervlaktespanning waardoor de fruitvlieg bij aanraking van de lokvloeistof sneller zal verdrinken.

Aanwijzingen voor een eenvoudige zelfbouwval (bron: fruitpluktuin.nl):

- Petfles. Bijvoorbeeld een colafles van 0,5 liter of een transparante plastic beker met deksel.
- 20 - 30 gaatjes van 2 mm diameter in de deksel prikken. Daar kan de fruitvlieg nog net doorheen.
- Appeldierazijn kopen, verkrijgbaar in de supermarkt (azijnzuurgehalte 5%).
- Twee delen azijn aanlengen met drie delen water, zodat het mengsel 2% azijnzuurgehalte heeft.
- Paar druppeltjes net geïmpregneerde zeep of uitvloeier erbij om de oppervlaktespanning te breken.
- Doe een laag van 2cm vloeistof in de val.
- Hang de val op een beschaduwde plek tussen het gewas.

Andere voorbeelden van het maken van vallen zijn te vinden via:

[Spotted Wing Drosophila Monitoring](#)

[How to Make a Trap to Catch the Spotted Wing Drosophila Fly](#)

We houden u op de hoogte.